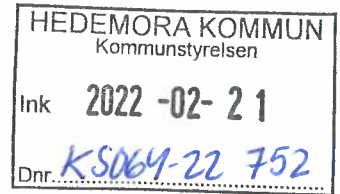

Hedemora
välkomnar

Kommunrevisionen

2022-02-14

Till:

Kommunfullmäktige

För kännedom:

Omsorgsnämnden

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd

Revisorerna i Hedemora kommun genomfört en granskning avseende omsorgsnämndens insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att Syftet med granskningen är att granska omsorgsnämndens riktlinjer, uppföljning och insatser för att förhindra människor från beroende av försörjningsstöd.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att omsorgsnämnden har en god styrning och uppföljning av arbetet med försörjningsstöd. Handläggningen regleras av mål, riktlinjer och rutiner och följs upp systematiskt.

När det kommer till förebyggande insatser bedöms dock en del brister finnas i arbetet. I arbetet med styrning och uppföljning av insatser för att förhindra människors beroende av försörjningsstöd saknas uppföljning av insatsers effekt på flera plan. Vi kan konstatera att nämnden har stor andel personer i arbetsmarknadsåtgärder samt arbetsmarknadsanställningar samtidigt som försörjningsstödet ökat år för år. Vi anser att nämnden behöver målsätta och följa upp resultatet av deltagarnas eventuella stegförflyttning för att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig verksamhet. Enligt vår bedömning är därför det projekt som startats under perioden för denna granskning ett steg i rätt riktning.

Målstyrningen är tydlig i nämnden när det kommer till prioritering. Nämnden har lagt särskilt fokus på unga vuxna och barnfamiljer. Detta har i sin tur inneburit att prioriteringsordningen för insatser har anpassats, dock kan inga tydliga effekter av utformandet och val av insatser ses. Detta innebär att fokus tenderar att ligga på vem som får en arbetsmarknadsinsats och hur snabbt insatsen ska komma igång, snarare än att fokus på vilka insatser som ska utarbetas och vilken effekt insatserna bedöms ha.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi omsorgsnämnden att:

— Målsätta och följa upp genomförandet och resultatet av samtliga arbetsmarknadsåtgärder på insatsnivå.

— Målsätta och följa upp genomförandet och resultatet av samarbetet med bildningsnämnden kopplat till förebyggande insatser innan studieavbrott.

— Skapa ramar för uppföljning och internkontroll av genomförandeplaner för samtliga arbetsmarknadsåtgärder.

Revisionen rekommenderar fullmäktige att begära in ett yttrande avseende de förbättringsområden och rekommendationer som framgår av revisionsrapporten från omsorgsnämnden till fullmäktiges sammanträde i maj år 2022.

Yttrandet bör även lämnas till revisionen för kännedom.

För de förtroendevalda revisorerna i Hedemora kommun.

Jan-Erik Olhans

Ordförande i kommunrevisionen

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

Rapport

Hedemora kommun

KPMG AB

2022-02-04

Antal sidor 19

Hedemora kommun

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

2022-02-04

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	4
2.4	Lagar som styr verksamheten	4
2.1	Lagar och förordningar som styr ekonomiskt bistånd	4
3	Resultat av granskningen	6
3.1	Mål, organisering och insatser	6
3.2	Riktlinjer och insatser	9
3.3	Uppföljning och rapportering	10
3.4	Analys utveckling ekonomiskt bistånd	11
4	Slutsats och rekommendationer	18

Hedemora kommun

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

2022-02-04

1 Sammanfattning

Vi har av Hedemora kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Syftet med granskningen är att granska omsorgsnämndens riktlinjer, uppföljning och insatser för att förhindra människor från beroende av försörjningsstöd.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att omsorgsnämnden har en god styrning och uppföljning av arbetet med försörjningsstöd. Handläggningen regleras av mål, riktlinjer och rutiner och följs upp systematiskt.

När det kommer till förebyggande insatser bedöms dock en del brister finnas i arbetet. I arbetet med styrning och uppföljning av insatser för att förhindra människors beroende av försörjningsstöd saknas uppföljning av insatsers effekt på flera plan. Vi kan konstatera att nämnden har stor andel personer i arbetsmarknadsåtgärder samt arbetsmarknadsanställningar samtidigt som försörjningsstödet ökat år för år. Vi anser att nämnden behöver målsätta och följa upp resultatet av deltagarnas eventuella stegförflyttning för att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig verksamhet. Enligt vår bedömning är därför det projekt som startats under perioden för denna granskning ett steg i rätt riktning.

Målstyrningen är tydlig i nämnden när det kommer till prioritering. Nämnden har lagt särskilt fokus på unga vuxna och barnfamiljer. Detta har i sin tur inneburit att prioriteringsordningen för insatser har anpassats, dock kan inga tydliga effekter av utformandet och val av insatser ses. Detta innebär att fokus tenderar att ligga på vem som får en arbetsmarknadsinsats och hur snabbt insatsen ska komma igång, snarare än att fokus på vilka insatser som ska utarbetas och vilken effekt insatserna bedöms ha.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi omsorgsnämnden att:

- Målsätta och följa upp genomförandet och resultatet av samtliga arbetsmarknadsåtgärder på insatsnivå
- Målsätta och följa upp genomförandet och resultatet av samarbetet med bildningsnämnden kopplat till förebyggande insatser innan studieavbrott.
- Skapa ramar för uppföljning och internkontroll av genomförandeplaner för samtliga arbetsmarknadsåtgärder.

Hedemora kommun

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

2022-02-04

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Hedemora kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

De övergripande målen och grundläggande värderingarna för socialtjänstens samtliga verksamheter står i 1 kap. 1 § socialtjänstlagen, (SoL). I denna inledande paragraf sägs att samhällets socialtjänst ska främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet på demokratins och solidaritetens grund. Vidare ska socialtjänsten inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser, under hänsynstagande till människors ansvar för sin och andras sociala situation. Verksamheten ska bygga på respekt för människors rätt till självbestämmande och integritet.

En viktig princip i SoL är att människor i första hand har ett eget ansvar för sitt liv. I lagens förarbeten framhålls särskilt att socialtjänsten inte får frånta enskilda deras ansvar i detta avseende. Socialtjänstens uppgift är att förstärka och komplettera människors egna resurser. Biståndet från socialtjänsten ska stärka den enskildes resurser att leva ett självständigt liv. Insatserna ska alltid utgå från den enskildes behov och livssituation och utformas så att den enskilde så snart som möjligt kan klara sin egen försörjning. Det är dock viktigt att understryka att kravet på att någon själv ska ta ansvar för sitt liv inte får drivas hur långt som helst, eftersom möjligheterna kan vara begränsade och behoven hos den enskilde ofta är komplexa.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Syftet med granskningen är att översiktligt bedöma omsorgsnämndens riktlinjer, uppföljning och insatser för att förhindra människor från beroende av försörjningsstöd.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Finns ändamålsenliga riktlinjer och rutiner som stöd för handläggning av ekonomiskt bistånd?
- Vilka uppföljningar görs avseende försörjningsstöd? ekonomiska och verksamhetsmässiga?
- Har omsorgsnämnden antagit tydliga mål, uppdrag och direktiv avseende förebyggande arbete för att förhindra beroende av försörjningsstöd?
- Samarbetar nämnden med andra nämnder och andra myndigheter i frågan? I så fall, på vilket sätt?
- Vilka insatser finns för att motverka behov av försörjningsstöd?
- Följer nämnden upp resultatet av insatserna för att förebygga försörjningsstöd?

Granskningen avser omsorgsnämndens försörjningsstöd och arbetsmarknadsinsatser under 2021.

Hedemora kommun

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

2022-02-04

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap. 6 §
- Socialtjänstlagen
- Socialtjänstförordningen
- Tillämpbara interna regelverk, policies och beslut

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom intervjuer med förvaltningschef, verksamhetschef och två enhetschefer, studier av offentlig statistik samt dokumentstudier av:

- Mål och budget 2021
- Årsbokslut 2020
- Protokollsutdrag beslut om årsbokslut 2020
- Organisationsskisser omsorgsförvaltning och bildningsförvaltning
- Tjänsteskrivelse budgetändring för 2022
- Protokollsutdrag budgetändring för 2022
- Projektplan: Genomlysning av Arbetsmarknadsenheten, AME, 2022
- Delegationsordning
- Aktivitetsplan vuxengruppen
- Kvalitetsberättelse vuxengruppen 2021
- Egenkontroll nybesök
- Årsredovisning 2021
- Riktlinjer och rutiner för handläggning av ekonomiskt bistånd

Rapporten är faktakontrollerad av förvaltningschef.

2.4 Lagar som styr verksamheten

2.1 Lagar och förordningar som styr ekonomiskt bistånd

Socialtjänstlagen

I socialtjänstlagens 4 kapitel regleras rätten till bistånd. Av första paragrafen framgår att den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. (4 kp. 1 § SoL)

Den som inte kan försörja sig men som kan arbeta har rätt till försörjningsstöd enligt första stycket om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande. Om det finns

Hedemora kommun

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

2022-02-04

godtagbara skäl har den enskilde rätt till försörjningsstöd även om han eller hon inte står till arbetsmarknadens förfogande.

Vid utredning av rätten till bistånd ingår alla hushållets inkomster förutom hemmavarande barns inkomster från eget arbete.

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Vid en lagändring från 2013 infördes en regel för att stimulera möjligheten att ta ett arbete och att komma ut i egen försörjning. Den som har fått försörjningsstöd under sex månader i följd ska 25 procent av inkomsterna av anställning inte beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd. Denna särskilda beräkningsregel gäller under två år. Därefter måste kravet på att försörjningsstöd ska ha lämnats under sex månader i följd uppfyllas på nytt för att den särskilda beräkningsregeln ska gälla igen.

Socialtjänstförordningen

Riksnormen för beräkning av skäliga kostnader enligt 4 kap. 3 § första stycket 1 socialtjänstlagen (2001:453) grundar sig på Konsumentverkets senaste pris- och konsumtionsundersökningar och delas upp på olika hushållstyper och åldersintervaller.

Riksnormen för ett hushåll under 2021 utgör summan av de personliga kostnaderna för samtliga medlemmar i hushållet och de gemensamma hushållskostnaderna beräknade enligt följande tabeller.

Personliga kostnader per hemmavarande barn och skolungdom, kronor per månad								
Ålder	0	1-2	3	4-6	7-10	11-14	15-18	19-20
Summa personliga kostnader	2180	2440	2170	2440	3060	3520	3970	4000
Utan lunch 5 dagar per vecka	2050	2240	1990	2170	-	-	-	-

Personliga kostnader vuxna, kronor per månad		
Ålder	Ensamstående	Sammanboende
Summa personliga kostnader	3160	5700

Gemensamma hushållskostnader, kronor per månad								
Antal	1	2	3	4	5	6	7	(+1)

Hedemora kommun

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

2022-02-04

Summa gemensamma kostnader	1020	1130	1420	1610	1860	2100	2270	(170)
----------------------------	------	------	------	------	------	------	------	-------

För hushåll med fler än 7 personer beräknas kostnaden för varje tillkommande hushållsmedlem som skillnaden mellan hushåll med 6 respektive 7 personer (170 kronor)

För en vuxen person som inte är att anse som sambo, men som ingår i hushållsgemenskap med flera personer, beräknas normen såsom personliga kostnader för ensamstående plus kvoten av de gemensamma kostnaderna för hushållet och antalet medlemmar i hushållet.

3 Resultat av granskningen

3.1 Mål, organisering och insatser

3.1.1 Mål

Hedemoras kommunövergripande hållbarhetsstrategi med prioriteringar för 2019-2022 har antagits av kommunfullmäktige 17 januari 2019. Hållbarhetsstrategin har reviderats 24 november 2020 i samband med mål- och budgetarbetet för 2021.

Mål och budget 2021 har fastställts av kommunfullmäktige 24 november 2020 och fastställer förutom budgeten också de strategiska målen för året. Varje strategiskt mål kopplas till särskilda utvecklingsnyckeltal som varje nämnd ska arbeta med. Varje nyckeltal beskrivs tydligt och kopplas även till de globala målen. Nyckeltalen ställs upp med Hedemoras nivå i jämförelse med snittet i Dalarna och Riket. Varje nyckeltal har en beslutad önskad riktning.

Ett av målen, *i Hedemora lever kvinnor, män, flickor och pojkar ett bra liv i en levande kommun där människor och näringsliv utvecklas*, har för omsorgsnämnden särskilt kopplade nyckeltal. Till målet har följande riktningar beslutats med koppling till nyckeltalen, *att andelen unga vuxna, oavsett kön, i Hedemora som behöver ekonomiskt bistånd från kommunen ska minska samt att barn i befolkningen som ingår i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd ska minska*.

Vuxengruppen, Arbetsmarknadsenheten och verksamheten Mini-Maxi har aktivitetsplaner där målen brutits ner till aktiviteter för uppföljning och genomförande.

Samtliga intervjuade delger att de anser att nämnden har tydliga mål. Målen är specifika och mätbara, med på förhand utvalda nyckeltal.

3.1.2 Organisation

Inom omsorgsnämnden finns avdelningen IFO. Inom avdelningen finns enheterna, vuxen, bistånd, öppenvård, arbetsmarknad samt barn och ungdom.

Inom vuxengruppen handläggs frågor rörande, ekonomiskt bistånd, våld i nära relation och beroende. Enheten har sju socialsekreterare som arbetar med ekonomiskt bistånd. En socialsekreterare arbetar med det som kallas mottagningen och som avser

Hedemora kommun

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

2022-02-04

nyansökningar. En socialsekreterare har särskild inriktning att arbeta med individer som har behov av ekonomiskt bistånd efter etableringen i Sverige. Samtliga i personalgruppen har en eftergymnasial utbildning varav fem är socionomer.

Arbetsmarknadsinsatser och arbetsmarknadsanställningar samordnas av Arbetsmarknadsenheten. Övergripande på enheten finns en enhetschef och fyra arbetscoacher med handledande och handläggande funktion. Vidare finns särskilda verksamheter enligt nedan. Av intervjuer framgår att totalt 40 personer har någon form av åtgärdsanställning på enheten och 15 har åtgärdsanställningar men har en placering utanför enheten. Personer i arbetsmarknadsåtgärder är omkring 70.

- Handkraften är en del av Arbetsmarknadsenheten som handlar om att ha en verksamhet för dem som behöver komma igång på ett grundläggande plan. Personalen arbetar med olika insatser för att försöka få deltagarna att komma till verksamheten och få grundläggande rutiner. Handledning sker via arbetscoacherna.
- Trappstädning är ett projekt som pågår för att få igång trappstäd åt Hedemora Bostäder som pågår till sommaren 2022. Projektet handlar om att få fler personer i sysselsättning inom trappstäd. Verksamheten har även tagit över ett tvätteri.
- Lyckträffen är en verksamhet där personer får sysselsättning genom att servera mat åt äldre som bor på ett boende. Handledning sker via arbetscoacherna.
- Kraften är en samverkansinsats i Hedemora kommun för personer som behöver extra stöd för att närma sig arbetsmarknaden. Kraften arbetar med social- och arbetslivsinriktad rehabilitering med målsättningen att deltagaren ska närma sig arbete. På verksamheten finns tre anställda som arbetar coachande med målgruppen. Stora delar av verksamheten finansieras av samordningsförbundet Finsam.
- Mini-Maxi är ett utvecklingscenter för arbetslösa som av olika orsaker hamnat utanför den ordinarie arbetsmarknaden. Målgruppen är personer mellan 16-65 år. Mini-Maxi har också ansvaret för verkställandet av påföljden ungdomstjänst. Verksamheten arbetar med service-, fixar-, och verkstadstjänster samt driver en secondhandbutik.

Arbetsmarknadsenheten samordnar även förebyggande insatser i form av feriearbeten. Antalet ferietjänster uppskattas till 75 per år och antalet sökandet var senast 290. Satsningen riktar sig till tre årskullar men det framkommer i intervjuer att många missar möjligheten på grund av för få platser. Under åren 2020 och 2021 har extra satsningar med riktade statsbidrag för ytterligare feriearbeten och även jobb för unga under övriga delar av året genomförts. Arbetsmarknadsenheten fick inga deltagare till projektet jobb för unga under 2020 men under 2021 har flera personer fått ta del av satsningen.

Inom Hedemora är bildningsnämnden ansvarig för delarna som avser grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning. Handläggare för det kommunala aktivitetsansvaret (KAA-handläggare) har dock ändå arbetsställe på Arbetsmarknadsenheten trots att organiseringen och anställningen är inom bildningsnämnden.

Hedemora kommun

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

2022-02-04

Förutom den samverkan som finns upparbetad inom ramen för Kraften och samordningsförbundet finns inget samverkansavtal med någon av myndigheterna. Det framgår av intervjuer att samverkan blivit svårare med åren med främst Arbetsförmedlingen då Arbetsförmedlingen omorganiserats. Även om det finns en handläggare representerad några timmar i veckan på Kraften så måste alla ärenden först gå genom Arbetsförmedlingens centrala kundtjänst och skrivas in. Processen gör att samverkan är svår med handläggare på plats.

Samverkan på individnivå sker med respektive myndighet. På ett mer övergripande plan ingår nämnden i en länsgemensam samverkansgrupp där Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och psykiatrin ingår. I den samverkansgruppen ingår chefer för respektive myndighet med där fokus ligger på samarbeten och struktur mellan myndigheterna.

Nämnden har en välutarbetad samverkan inom kommunen med bildningsnämnden där samverkan sker på alla ledningsnivåer. Med kommunala bolag framhålls i intervjuer att samverkan finns med Hedemora bostäder gällande vräkningsförebyggande arbete och ett särskilt arbetsmarknadsprojekt.

3.1.3 Arbetssätt

När handläggare vid ekonomiskt bistånd beslutar om sysselsättningsåtgärd enligt 4 kap 4 § SoL beställs insatsen av Arbetsmarknadsenheten. Det beskrivs vid intervjuerna att det sällan är kö utan att Arbetsmarknadsenheten tar vid direkt.

Vuxengruppen och Arbetsmarknadsenheten träffas varje månad och följer upp insatserna på en övergripande nivå för att se över hur det ser ut med inflöde och antal platser. Det är vuxengruppens handläggare som avgör vilka som beviljas insats och sätter prioriteringsordningen. Vid intervjuer framkommer att insatserna är tillgängliga således att antalet platser är tillräckligt och att väntetiderna är korta för verkställandet av insatserna. Dock framhålls det i intervjuer att insatserna är på halvtid och inte på heltid, vilket diskuteras kopplat till insatsernas effektivitet.

Arbetsmarknadsenhetens handläggare gör genomförandeplaner med individerna. Enligt de intervjuade ska samtliga ha en genomförandeplan.

Gällande KAA-handläggningen framhålls att tjänsten tillhör annan nämnd och att det rått delade meningar om den bör förflyttas till omsorgsnämnden eller ej. Det som talar för att fortsatt organiseras inom bildningsnämnden avser närheten till skolorna och det som talar för att organiseras inom omsorgsnämnden avser närheten till arbetsmarknadsinsatserna och kännedom om vägarna utanför studierna. Denna kombinerade placering som idag råder kan därmed vara en fördel. Dock framhålls i intervjuer att det finns en känsla av att arbetet med det kommunala aktivitetsansvaret inte är av förebyggande karaktär när det kommer till studieavbrott då arbetet påbörjas först när en anmälan av studieavbrott kommer till handläggare.

3.1.4 Bedömning och kommentarer

Av vår granskning framkommer att nämnden har antagna mål för arbetet med försörjningsstödet. Av målen framgår att försörjningsstödet ska minska generellt och

Hedemora kommun

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

2022-02-04

specifikt för olika grupper. Målen kan anses vara välutformade med koppling till nyckeltal där såväl önskad riktning som utgångsläget är tydliggjort. Dock finns inte tydliga mål för hur det förebyggande arbetet ska se ut. Det framgår av aktivitetsplaner hur prioriteringen för insatser ska ske, dock inte hur insatserna för att förebygga försörjningsstöd ska förbättras eller utvecklas.

Nämnden samarbetar med andra nämnder och andra myndigheter i frågan och har en övergripande samverkan på alla ledningsnivåer samt specifik samverkan på individnivå.

Vi bedömer att nämndens arbete med mål är tillfredställande gällande frågor rörande prioriterade grupper och önskade riktningar men att nämnden brister i att sätta mål för utformandet av de förebyggande insatserna.

3.2 Riktlinjer och rutiner

Omsorgsnämnden har antagit riktlinjer för ekonomiskt bistånd för 2020 och 2021. Riktlinjerna beskriver förutom tolkningar av lagstiftning också delar som gemensam värdegrund, principer i handläggningen och arbetet med att förbygga felaktiga utbetalningar.

Riktlinjerna har brutits ner i rutiner. Totalt finns 34 rutiner och mallar upparbetade gällande handläggningen av ekonomiskt bistånd. Dessa rutiner och mallar syftar till att skapa likvärdig och rättssäker handläggning. Flera befattningar och funktioner beskrivs i rutinerna.

I intervjuer framkommer att det pågått stort utvecklingsarbete senaste åren med rutinerna för att samla alla på ett ställe. Nu finns alla rutiner samlade i ett gemensamt kvalitetsledningssystem. Rutinerna uppdateras regelbundet och underlättar för ny personal att snabbt komma in i arbetet.

Rutinerna görs kända genom att 1:e socialsekreterare har ett särskilt ansvar i arbetet med att handleda, genom att riktlinjerna årligen ses över och genom att rutinerna följs mer regelbundet följs upp. Rutinerna tas fram och bearbetas i samråd med berörda medarbetare vilket också skapar insyn. Varannan månad väljs slumpmässiga ärenden ut som granskas och resultatet av granskningen redovisas för nämnd.

Nämnden har även en interkontrollplan där egenkontroller görs i verksamheterna. En del handlar om att utredningar väljs ut för kontroll där följsamhet mot rutiner och delegationsordning granskas. Egenkontroller görs enligt plan där 1:e socialsekreterare granskar handläggares arbete, enhetschef granskar 1:e socialsekreterares arbete och vidare på liknande sätt i ledningsorganisationen. För arbetet finns mallar framtagna med checklistor för kontroll mot lagstiftning, riktlinjer och rutiner.

Varje månad gör nämnden även utpekanden för särskilda delar, till exempel att nämnden vill titta på avslagsbeslut som gjorts inom ekonomiskt bistånd. Då granskas särskilt dessa.

Det nya ledningssystemet tillför inte bara en gemensam plattform för rutinerna utan också en plan för hur rutinerna ska följas upp.

Hedemora kommun

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

2022-02-04

3.2.1 Bedömning och kommentarer

Enligt vår bedömning finns riktlinjer, delegeringsordning och rutiner som stöd för handläggning av ekonomiskt bistånd. Vidare finns ett utbyggt internkontrollarbete för att följa upp följsamheten mot dessa.

Vi bedömer att nämnden har ett tillfredställande arbete med riktlinjer, rutiner och interkontroll.

3.3 Uppföljning och rapportering

Omsorgsnämnden följer upp det ekonomiska läget månadsvis. Enhetschefer skriver rapport för respektive enhet som sedan lyfts på avdelningsnivå till förvaltningsledning som i sin tur lämnar ekonomisk rapport med utfall, analys och prognos till nämnden. I rapporterna kan enligt intervjuer även lyftas särskilda avvikelser och händelser.

Av intervjuer framkommer att en mer verksamhetsmässig uppföljning med fokus på verksamhetsplanens aktiviteter och mål för verksamhet genomförs regelbundet under året inom förvaltningen. Respektive ledningsgrupp har en regelbundenhet i arbetet och har uppföljning som punkt på särskilda ledningsgrupper. Uppföljning kommer skriftligen till nämnd vid bokslut som görs på del- och helår. Uppföljning av arbetet på en övergripande nivå sker inom ramen för målstyrningsarbetet. Samtliga enheter har aktivitetsplaner med aktiviteter för genomförande utifrån de mål som sats av nämnden. Uppföljningarna beskrivs i intervjuerna utgöra ett stöd för nämndens utvecklingsarbete. Uppföljningarna skapar möjligheter att justera verksamheten under året.

Försörjningsstödet följs upp på en övergripande nivå där antal hushåll, antal barn och unga och liknande analyseras.

Arbetsmarknadsinsatserna analyseras på ett övergripande plan där antal pågående ärende sammanställs. Uppföljningar på individnivå sker månadsvis med anledning av att prövning av ekonomiskt bistånd görs månadsvis. Vid möten följs arbetsmarknadsinsatsen upp således att handläggare för ekonomiskt bistånd säkerställer att insatsen löper på och att individen varit närvarande. Dock framkommer vid intervjuer att ett utvecklingsområde finns avseende genomförandeplaner och dokumentationen som görs av Arbetsmarknadsenheten. Vid vår granskning framgår vidare att det inte genomförs en bedömning av måluppfyllelse och effekter vid uppföljningarna. Arbetet med genomförandeplaner och uppföljningen av genomförandeplanerna är ett område som nämnden beslutat att kartlägga inom ramen för genomlysningen som beskrivs nedan.

Ingen analys sker på insatsnivå där olika verksamheter och insatser jämförs då beslut i verksamhet inte kan följas upp baserat på vilken verksamhet som verkställer beslutet. Således finns ingen uppföljning gällande de olika arbetsmarknadsinsatsernas effekt och måluppfyllelse.

Omsorgsförvaltningen har föreslagit genomförandet av en genomlysning av Arbetsmarknadsenheten under början av 2022. Omsorgsnämnden har beslutat i enlighet med förslaget 24 november 2021. Målet med genomlysningen är att undersöka Arbetsmarknadsenheten i effektivitet och framtida inriktningar. Enheten har påvisat ett ekonomiskt underskott under flera år och det ska därför tas fram strategier

Hedemora kommun

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

2022-02-04

för att möta behoven idag och i framtiden. Syftet beskrivs vidare också vara att undersöka om enhetens resurser används effektivt samt ge förslag till utvecklingsområden.

En mer kommunövergripande analys pågår genom en särskild analysgrupp där omsorgsförvaltningens kvalitetsutvecklare ingår. Gruppen består av olika kompetenser från de olika förvaltningarna och har särskilt fokus på bland annat försörjningsstöd och arbetsmarknad i Hedemora kommun.

3.3.1 Bedömning och kommentarer

Vi kan konstatera att nämnden följer upp utfallet av kostnaden för ekonomiskt bistånd varje månad och uppföljning av verksamhetens mål vid delårs- och helårsbokslut. Av granskningen framgår dock att det saknar en systematiserad uppföljning av olika förebyggande insatser. Dels i form av uppföljning av olika arbetsmarknadsinsatser på ett övergripande plan, dels i form av måluppfyllelse vid uppföljning av genomförandeplaner.

Vi bedömer att nämndens arbete med uppföljning av ekonomiskt bistånd är tillfredställande men att nämndens arbete med uppföljning av olika arbetsmarknadsinsatser brister.

3.4 Analys utveckling ekonomiskt bistånd

I uppdraget ingår att göra en översiktlig analys över utvecklingen av kostnader för försörjningsstödet i Hedemora i jämförelse med andra kommuner. Jämförelsen är gjord av data via Rådet för kommunala analyser (RKA).

Jämförelser har gjorts gentemot medeltal på samtliga kommuner samt gentemot liknande kommuner ur två olika aspekter.

Liknande kommuner för specifik verksamhet (IFO) har använts som en jämförelsegrupp där sju kommuner som strukturellt liknar Hedemora utifrån verksamheten IFO år 2020 har ingått. De sju kommuner som ingår i jämförelsegruppen är, Bjuv, Grums, Hagfors, Laxå, Nybro, Olofström och Sollefteå.

Liknande kommuner på en övergripande nivå har också använts som jämförelsegrupp. Här ingår kommuner som strukturellt liknade Hedemora baserat på invånarantal, skattekraft och strukturkostnad under 2019. De sju kommuner som ingår i denna jämförelsegrupp är, Bromölla, Grums, Heby, Hörby, Mönsterås, Sala och Svalöv.

Vilka som väljs ut som liknande kommuner baseras enligt RKA till största del på referenskostnaden, men också på invånarantal. Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta, enligt kostnadsutjämningsystemet, om kommunen bedriver verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet. De kommuner som ligger närmast varandra vad gäller förväntad kostnad för en verksamhet samt invånarantal bildar en jämförelsegrupp.

I jämförelseunderlaget avser vi att se närmare på kostnadsutvecklingen av försörjningsstödet, andelen i befolkningen som erhåller försörjningsstöd,

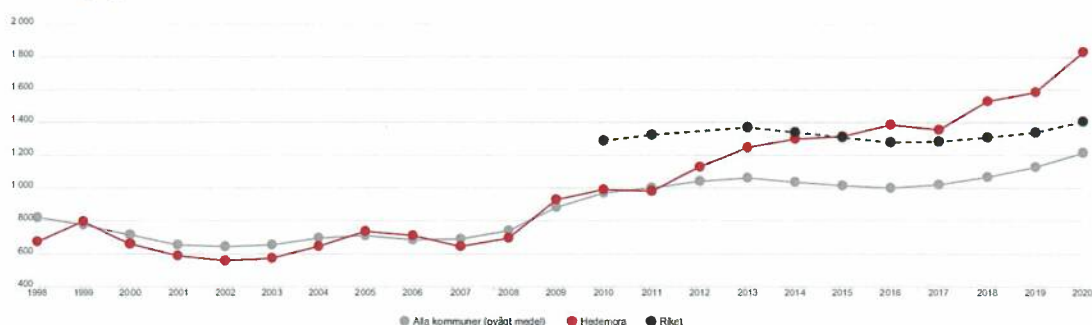
Hedemora kommun

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

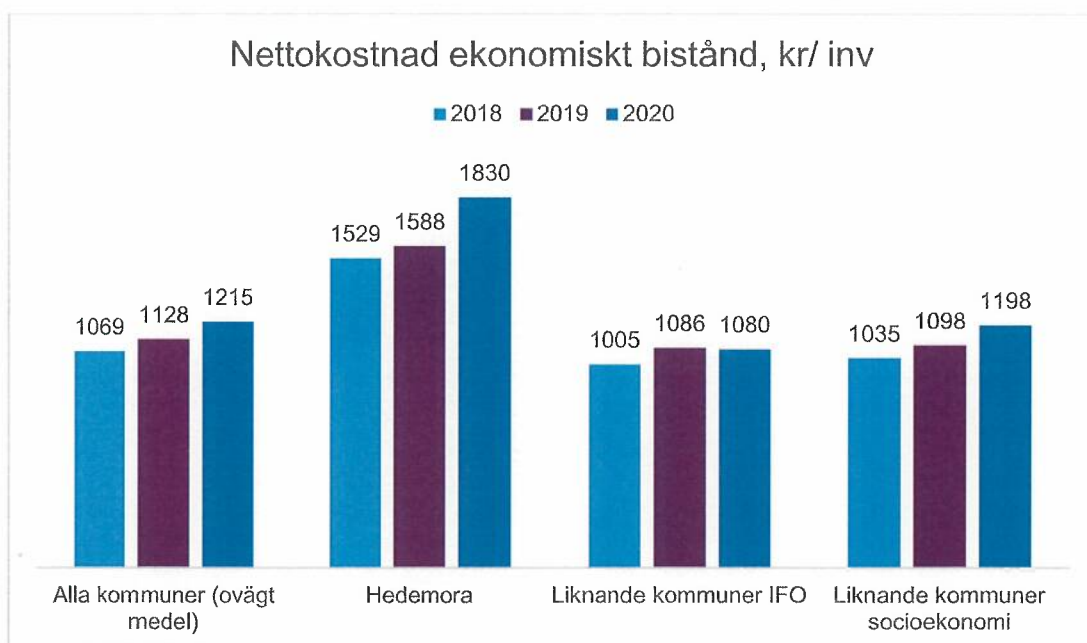
2022-02-04

arbetslösheten på orten och utvecklingen av kostnader för kommunala arbetsmarknadsinsatser. Detta för att få en övergripande bild av verksamheten och dess effektivitet och ändamålsenlighet.

3.4.1 Övergripande kostnader

Av diagrammet ovan framkommer att kostnaden per invånare avseende ekonomiskt bistånd har varit tydligt högre än medelkommunen från 2012 och framåt. Kostnaden har stadigt ökat över tid och stora ökningar ses under de senaste åren. Den senast tillgängliga datan avser 2020. Framgår dock av intervjuer att förvaltningens egen statistik som ännu inte är rapporterad till RKA påvisar en minskning under 2021.

I diagrammet ovan åskådliggörs jämförelsen med medelkommunen och liknande kommuner avseende nettokostnaden för ekonomiskt bistånd per invånare. Det framgår att kostnaden för försörjningsstöd ökat senaste tre åren och ligger markant högre än samtliga jämförelsegrupper. För att få en helhetsbild över kostnader som påverkar

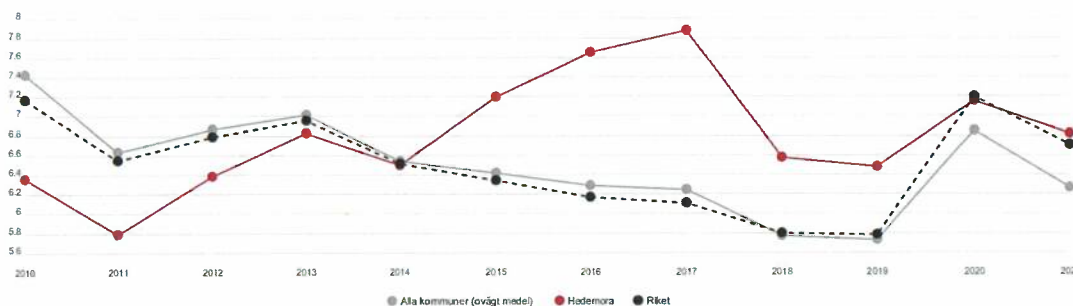

Hedemora kommun

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

2022-02-04

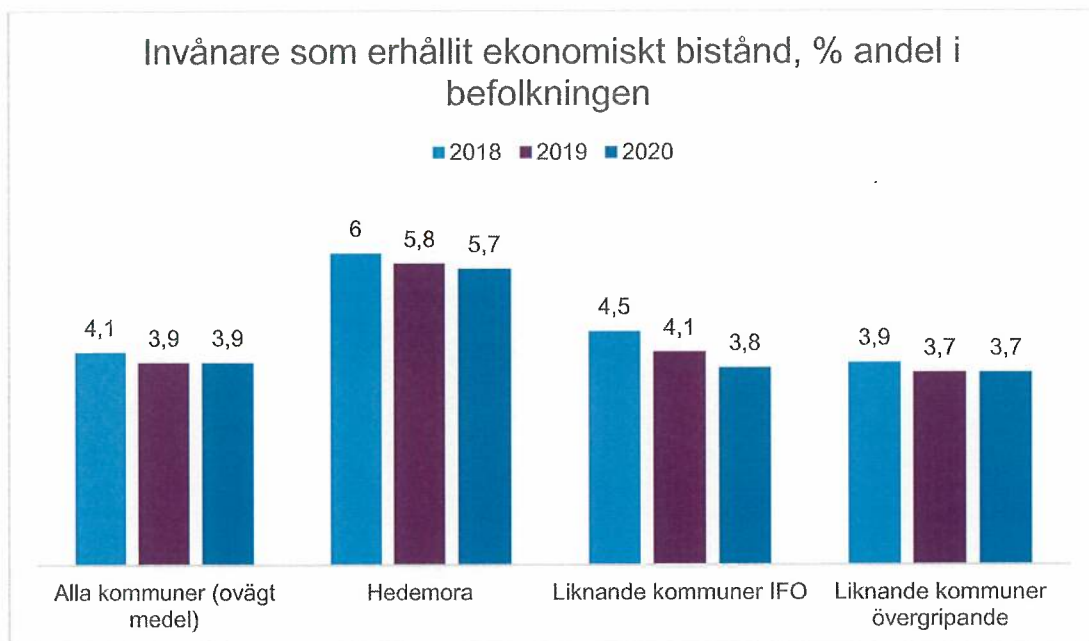
försörjningsstödet behöver också kostnader för arbetsmarknadsinsatser tas med i beräkningen. Det presenteras längre ner i analysen.

Kostnaden för försörjningsstöd har inte sällan samband med andelen arbetslösa på orten. Vi kan se att Hedemora haft högre arbetslöshet än medelkommunen sedan 2014 som har ökat stadigt fram till 2017. Från 2018 har dock arbetslösheten sjunkit och ligger sedan 2020 mer i linje med rikssnittet. Då en minskning har skett under 2021 bör även rimligen kostnaderna för försörjningsstöd också ha minskat under 2021, vilket också nämns i intervjuer.

3.4.2 Sammansättning

För att få en bild av hur sammansättningen bland dem som erhållit ekonomiskt bistånd ser ut följer nedan statistik kopplat till detta.

Av ovanstående diagram framkommer att andelen av befolkningen som någon gång under året har erhållit försörjningsstöd under perioden 2018 till 2020 varit högre i

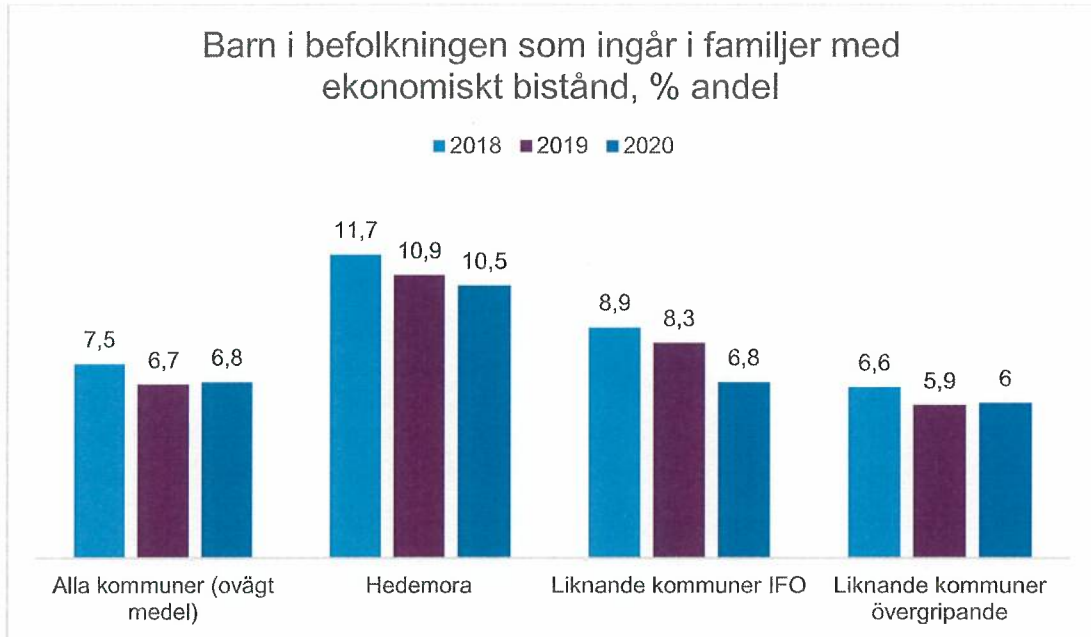

Hedemora kommun

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

2022-02-04

Hedemora är i liknande kommuner och än medelkommunen. Ingen data har ännu rapporterats gällande 2021 men nämnden har i sin egen uppföljning konstaterat att antalet hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd minskat under året.

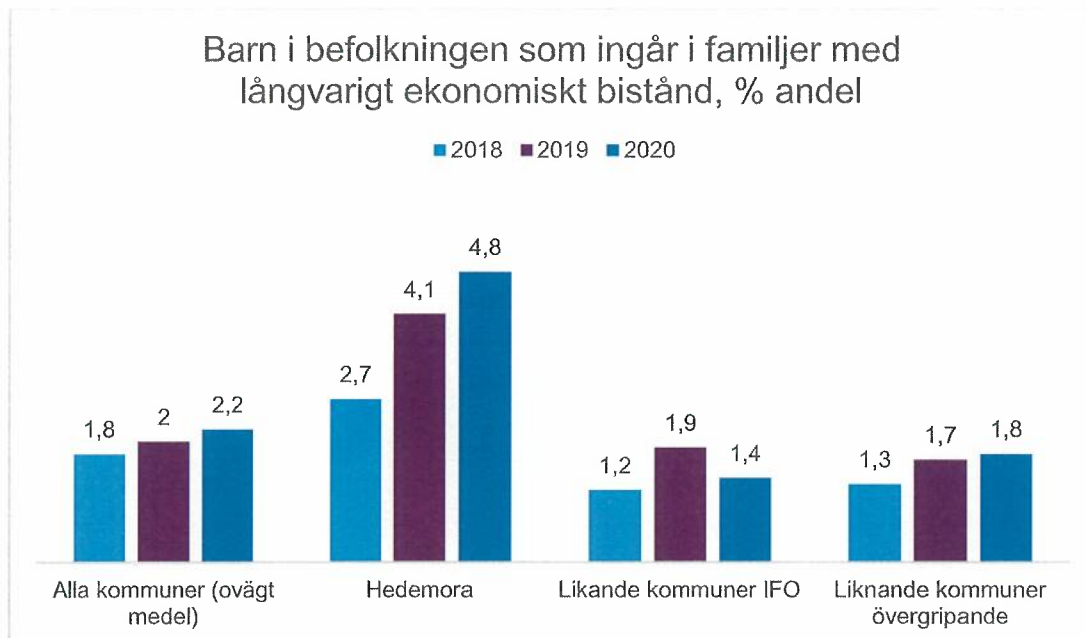
Barn som ingår i familjer med ekonomiskt bistånd är en särskilt utsatt grupp. Det kan därför vara extra viktigt att följa utvecklingen för den gruppen. Vad vi kan se av data för 2018 till 2020 framgår att andelen barn i familjer med ekonomiskt bistånd är högre i Hedemora än i Sveriges medelkommun och i liknande kommuner. Detta är ett av nyckeltalen som nämnden valt ut att sätta särskilt fokus på under 2021, dock finns ingen rapporterade data för 2021 vid denna granskning. Nämnden för dock löpande egen statistik månadsvis för att följa utvecklingen, även om denna enbart rapporteras in per helår till Rådet för kommunala analyser. Av nämndens egen statistik framgår att 157 barn ingick i hushåll som uppbar ekonomiskt bistånd under januari 2021 som minskade till 151 barn vid mätning december 2021.

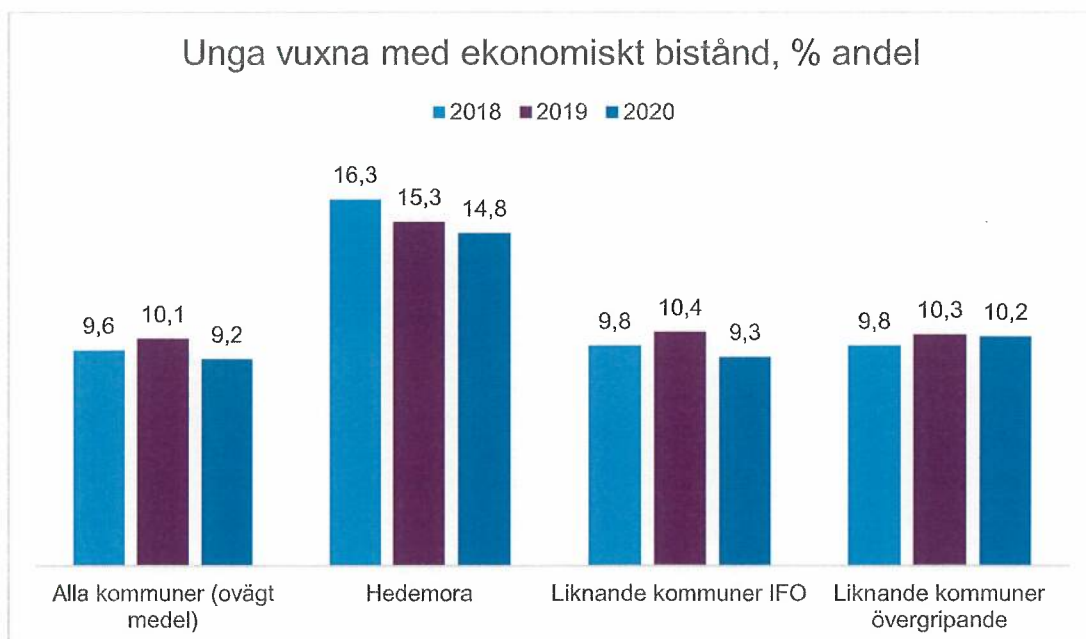
Hedemora kommun

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

2022-02-04

Barn i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd är än mer utsatta. Av ovan diagram kan konstateras att drygt vart tjugonde barn levde vid senast inrapporterade data från 2020 i en familj med långvarigt behov av försörjningsstöd i Hedemora. Detta är mer än dubbelt så stor andel jämfört med medelkommunen och markant högre än likvärdiga kommuner.

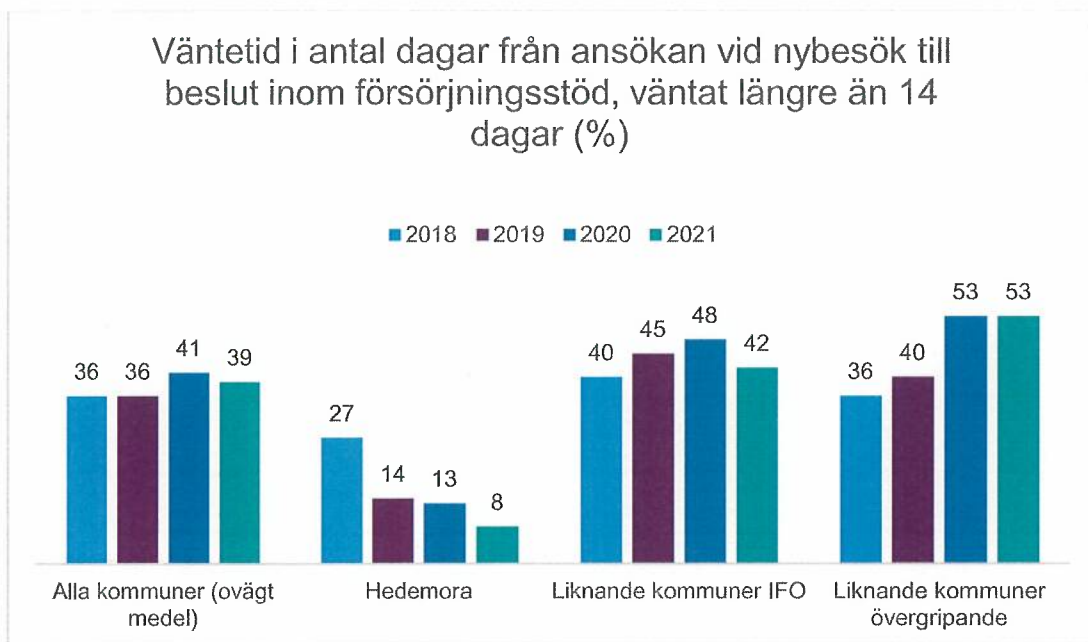
Hedemora kommun

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

2022-02-04

Även gruppen unga vuxna med försörjningsstöd är större än i jämförelsegrupperna. Detta är ett nyckeltal som nämnden valt att lägga särskilt fokus på under 2021, dock finns ingen data för 2021 rapporterad vid upprättandet av denna rapport. Nämnden har dock egen statistik som förs löpande, av denna framgår att unga vuxna med långvarigt bistånd sjunkit från 77 personer under 2020 till 45 under 2021.

3.4.3 Verksamhetens arbete

Handläggningstiden är tiden från när den enskilde ansökte om försörjningsstöd tills ett beslut fattats. Det finns inte något lagkrav för hur lång handläggningstiden ska vara utöver kravet om skyndsamhet, men det kan anses vara rimligt att en handläggning ska kunna ske inom 14 dagar. Staplarna ovan visar hur stor andel av de sökande som fått vänta mer än 14 dagar på beslut och ger en indikation om hur väl handläggningsarbetet fungerar. I Hedemora har handläggningstiden minskat år för år och Hedemora ligger markant bättre än såväl medelkommunen som likvärdiga kommuner.

Väntetiden har i medeltal varit 7 dagar under åren 2018-2020, i liknande kommuner IFO har medeltalet varit 17 dagar under åren 2018-2019 och 19 dagar under 2020.

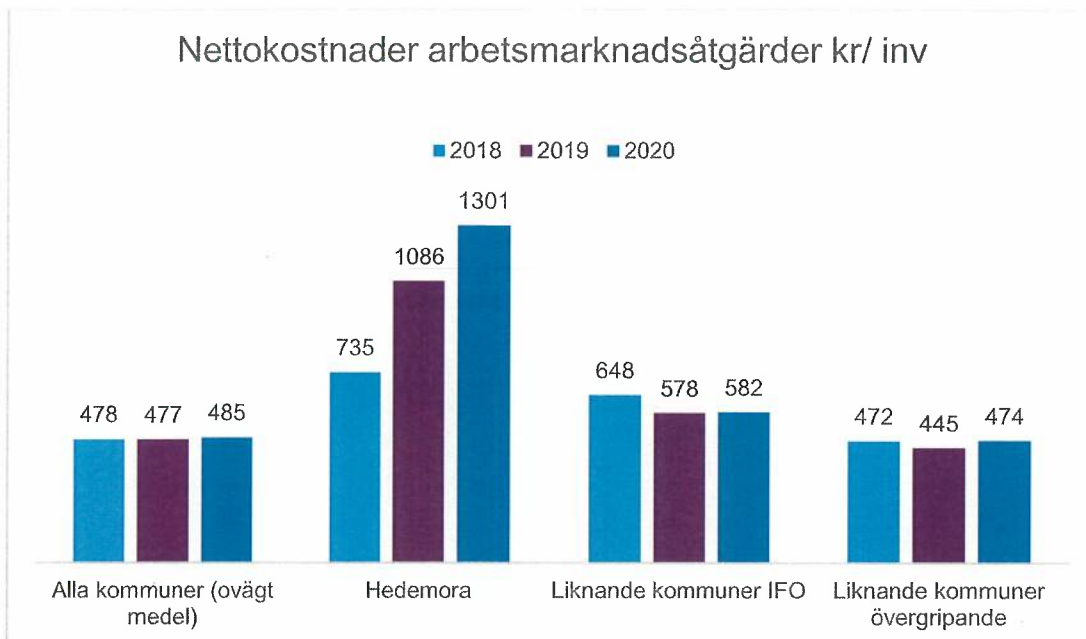

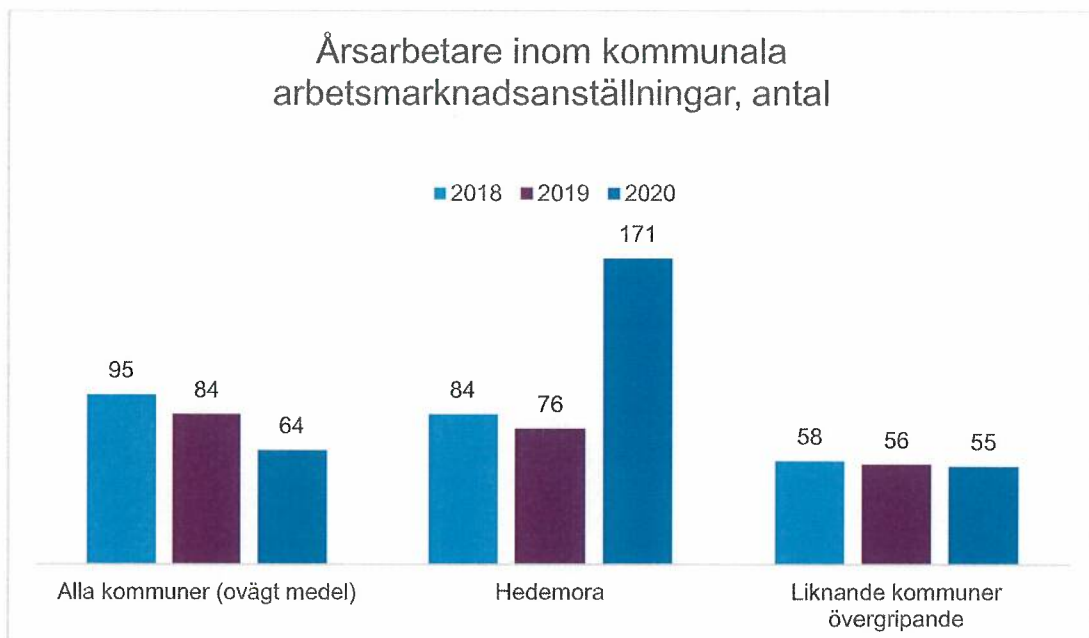
Hedemora kommun

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

2022-02-04

Nettokostnaden för arbetsmarknadsåtgärder är betydligt högre i Hedemora än i jämförelsegruppen och i medelkommunen för hela tidsperioden 2018 till 2020. Kostnaden har ökat markant de senaste tre åren.

Av ovanstående diagram kan utläsas hur Hedemoras kommunala arbetsmarknadsanställningar utvecklats över de senaste åren. Det är svårt att göra jämförelser i antal med medelkommunen och likvärdiga kommuner med hänsyn till att

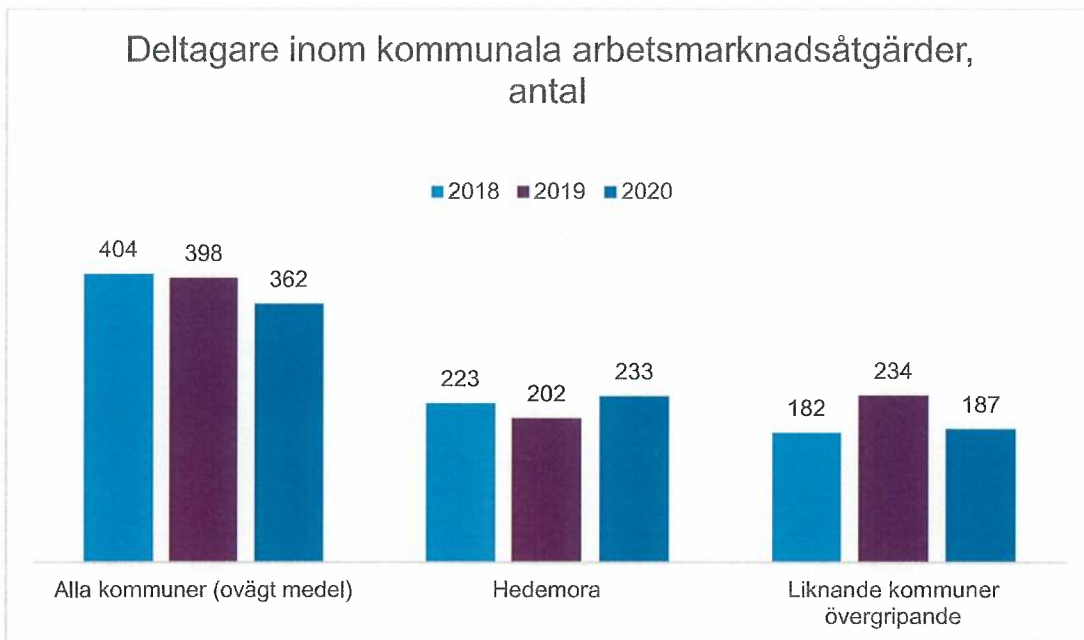

Hedemora kommun

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

2022-02-04

detta avser antal och inte står i relation till kommunstorlek. Det som dock kan vara intressant är att jämföra trenden. Av jämförelsen kan konstateras att Hedemora har ett trendbrott under 2020 jämfört med snittet som pekar på att antalet anställningar år för år generellt har minskat, dock framhålls i intervjuer att detta inte kan stämma utan bör vara en felrapportering. Mer troligt uppskattas antalet till 71 snarare än 171.

Vid analys av hur många deltagare som finns i någon form av kommunal arbetsmarknadsåtgärd kan precis som i tidigare diagram inte helt enkelt jämföras med andra kommuner då antalen inte sätts i förhållande till andra specifika förutsättningar. Vad som dock kan konstateras är att Hedemora precis som när det gäller arbetsmarknadsanställningar, även när det kommer till övriga åtgärder går mot trenden och gör en ökning under 2020.

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att omsorgsnämnden har en god styrning och uppföljning av arbetet med försörjningsstöd. Handläggningen regleras av mål, riktlinjer och rutiner och systematiskt följs upp.

När det kommer till förebyggande insatser bedöms dock en del brister finnas i arbetet. I arbetet med styrning och uppföljning av insatser för att förhindra människors beroende av försörjningsstöd saknas uppföljning av insatserns effekt på flera plan. Vi kan konstatera att nämnden har stor andel personer i arbetsmarknadsåtgärder samt arbetsmarknadsanställningar samtidigt som försörjningsstödet ökat år för år. Vi anser att nämnden behöver målsätta och följa upp resultatet av deltagarnas eventuella stegförflyttning för att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig verksamhet. Enligt vår bedömning är därför det projekt som startats under perioden för denna granskning ett steg i rätt riktning.

Hedemora kommun

Granskning av insatser för att förebygga behov av försörjningsstöd.

2022-02-04

Målstyrningen är tydlig i nämnden när det kommer till prioritering. Nämnden har lagt särskilt fokus på unga vuxna och barnfamiljer. Detta har i sin tur inneburit att prioriteringsordningen för insatser har anpassats, dock kan inga tydliga effekter av utformandet och val av insatser ses. Detta innebär att fokus tenderar att ligga på vem som får en arbetsmarknadsinsats och hur snabbt insatsen ska komma igång, snarare än att fokus på vilka insatser som ska utarbetas och vilken effekt insatserna bedöms ha.

Gällande arbetsmarknadsanställningar framhålls i intervjuer att statistiken inte stämmer och det är därav svårt att göra någon bedömning av dessa utan dessa måste i första hand undersökas närmre av nämnden. Arbetslösheten har minskat under åren 2017-2019 men såväl försörjningsstödet som kostnaderna för arbetsmarknadsåtgärderna har ökat under samma period. Med hänvisning till detta bör nämnden se över effekterna av arbetsmarknadsåtgärderna.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi omsorgsnämnden att:

- Målsätta och följa upp genomförandet och resultatet av samtliga arbetsmarknadsåtgärder på insatsnivå
- Målsätta och följa upp genomförandet och resultatet av samarbetet med bildningsnämnden kopplat till förebyggande insatser innan studieavbrott.
- Skapa ramar för uppföljning och internkontroll av genomförandepplaner för samtliga arbetsmarknadsåtgärder.

Datum som ovan

KPMG AB

DocuSigned by:

Annelie Svensson

Annelie Svensson

Kommunal revisor

DocuSigned by:

Joakim Hackström Larsson

BAD43748A922463...

Joakim Hackström Larsson

Kommunal revisor

DocuSigned by:

Karin Helin-Lindkvist

A994DB415EC14C4...

Karin Helin-Lindkvist

Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.